

ТРАНСАТЛАНТИЧЕСКИ ОТНОШЕНИЯ: САЩ И КАНАДА

ЕС, САЩ и Канада споделят ценностите на демокрацията, правата на човека, икономическата и политическата свобода, както и общи интереси в областта на външната политика и сигурността. Всеобхватното икономическо и търговско споразумение и Споразумението за стратегическо партньорство между ЕС и Канада влязоха в сила временно през 2017 г. Преговорите по Трансатлантическото партньорство за търговия и инвестиции между ЕС и САЩ бяха прекратени през 2017 г. На 15 април 2019 г. Съветът прие указания за водене на преговори за премахването на промишлените тарифи.

ВРЪЗКИТЕ МЕЖДУ ЕС И САЩ В ОБЛАСТТА НА ВЪНШНАТА ПОЛИТИКА

Европейският съюз и САЩ си сътрудничат тясно в редица области на външната политика и в географски контексти, като например борбата с тероризма, сътрудничеството в областта на сигурността, сътрудничеството в областта на енергетиката, Русия, Украйна и Западните Балкани. Въпреки това от началото на президентския мандат на Доналд Тръмп през януари 2017 г. се наблюдава промяна в отношението към ЕС и към трансатлантическия алианс, както и въвеждането на подхода „Америка преди всичко“. Трансатлантическите отношения в момента са изправени пред значителни предизвикателства. Въпреки неотдавнашните различия по редица важни въпроси (Иран, изменението на климата, митата върху стоманата и алуминия, ролята на многостранните институции и основания на правила ред, назначаването на съдии в Апелативния орган на Световната търговска организация (СТО)), тясното сътрудничество и стратегическите отношения със САЩ продължават да бъдат приоритет за ЕС и са от ключово значение както за сигурността, така и за благоденствието на двамата партньори. Що се отнася до сигурността, Президентът Тръмп постави силен акцент върху бюджета на Организацията на Северноатлантическия договор (НАТО), като поиска всички съюзници да изпълняват ангажимента си и да отделят 2 % от своя БВП за разходи за отбрана.

ПОЛИТИЧЕСКИ ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ЕС И САЩ В РАМКИТЕ НА ПРОЦЕСА НА ТРАНСАТЛАНТИЧЕСКИЯ ДИАЛОГ МЕЖДУ ЗАКОНОДАТЕЛИТЕ (ТДЗ)

Отношенията между Европейския парламент и Конгреса на САЩ датират от 1972 г. През 1999 г. отношенията им преминаха на по-високо равнище и бяха

институционализирани със създаването на Трансатлантическия диалог между законодателите (ТДЗ). ТДЗ обединява членове на Европейския парламент и членове на американската Камара на представителите на провеждани два пъти годишно междупарламентарни заседания, едното в САЩ, а другото в Европа. Трансатлантическият диалог между законодателите се възприема от двете страни на Атлантика като добър форум за положително и конструктивно сътрудничество. Законодателите, участващи в тези срещи, обменят мнения по ключови политически въпроси от взаимен интерес. Въпреки че трансатлантическите гледни точки се доближават в редица области, размяната на гледни точки между законодателите показва също така различия по ключови политически въпроси. Значението на този трансатлантически политически диалог не бива да се подценява, особено като се имат предвид правомощията на Конгреса на САЩ, например да разрешава намесата на САЩ в световни кризи и да определя участието на САЩ в институциите за глобално управление. 83-тото междупарламентарно заседание беше проведено във Вашингтон, окръг Колумбия, САЩ, през февруари 2019 г. В разпространеното след срещата [съвместно изявление](#) беше подчертана решимостта на двете страни да засилват сътрудничеството си в контекста на общите предизвикателства. 84-ото междупарламентарно заседание, което беше планирано да се проведе в Хелзинки през ноември 2019 г., беше отложено поради разследването за импийчмънт на президента Тръмп от страна на Камарата на представителите на САЩ.

Икономически отношения между ЕС и САЩ

След временното прекратяване на преговорите за Трансатлантическо партньорство за търговия и инвестиции (ТПТИ), на 14 март 2019 г. Парламентът отхвърли проект на резолюция, в която се препоръчва отваряне на търговските преговори между ЕС и САЩ по отношение както на промишлените стоки, така и на оценката на съответствието, а на 15 април 2019 г. Съветът прие указания за водене на преговори за премахване на промишлените тарифи и оценката на съответствието. В сравнение със своите предшественици администрацията на президента Тръмп е приела коренно различен подход към търговските отношения между ЕС и САЩ. Тя е поставила собствения национален интерес на първо място и се опитва да ребалансира търговските дефицити с други държави, като оказва натиск върху партньорите чрез налагане на високи вносни мита за определени продукти, за да защитава собствените си отрасли и да получава по-широк достъп до пазари в държавите партньорки. На 1 юни 2018 г. администрацията на САЩ наложи мита върху стоманата и алуминия от ЕС и заплаши да наложи мита върху автомобили. В същото време САЩ обръщат гръб на многостранния подход в рамките на Световната търговска организация (СТО). Това ново отношение е довело до напрежение в търговските отношения САЩ с ЕС и с други партньори. ЕС подаде жалба в рамките на СТО срещу митата за стомана и алуминий и въведе ответни вносни мита върху продукти от САЩ с цел ребалансиране на цялостния търговски обмен между ЕС и САЩ. Освен това спорът Еърбъс/Боинг относно граждански въздухоплавателни средства понастоящем е в последен стадий. Органът за уреждане на спорове към

е констатирал, че както ЕС, така и САЩ са в нарушение, тъй като продължават да предоставят определени неправомерни субсидии на своите производители на въздухоплавателни средства. На 2 октомври 2019 г. СТО даде на САЩ разрешение да наложат ответни мита в размер на до 7,5 милиарда щатски долара (6,8 милиарда евро). В паралелния случай с Боинг ЕС ще получи, в рамките на няколко месеца, и правото да налага мерки за противодействие срещу САЩ. През април 2019 г. беше публикуван предварителен списък на продуктите от САЩ, за които се разглежда въвеждането на ответни мерки. Европейската комисия е уведомявала последователно САЩ, че ЕС е готов да си сътрудничи за намирането на справедливо и балансирано решение за самолетостроенето. По мнението на ЕС взаимното налагане на санкции само ще нанесе вреди на предприятията и гражданите от двете страни на Атлантическия океан и ще навреди на световната търговия и на сектора на въздухоплаването в по-широк план. През юли 2019 г. ЕС сподели със САЩ конкретни предложения за нов режим за субсидиите за въздухоплавателни средства и за път напред, що се отнася до съществуващите задължения за спазване и от двете страни.

Независимо от тона на дискусиата, икономиките на ЕС и САЩ все още са отговорни заедно за почти 50 % от световния брутен вътрешен продукт (БВП) и една трета от световната търговия.

През 2018 г. САЩ бяха основната дестинация за износ на стоки на ЕС, като те усвоиха 20,8 % от общия износ на ЕС (в сравнение с 10,7 %, съответстващи на Китай). САЩ бяха вторият най-голям търговски партньор на ЕС по отношение на вноса, но на него се падаха 13,5 % от общия размер на внос на стоки в ЕС. В това отношение САЩ изостават в сравнение с Китай, който е осигурил 19,9 % от общия внос на ЕС, но изпреварват Русия и Швейцария, които са осигурили съответно 8,5 % и 5,5 % от общия внос на ЕС.

Търговия със стоки между ЕС и САЩ за периода 2016-2018 г. (в милиарди евро)

Година	Внос на стоки от САЩ в ЕС	Износ на стоки от ЕС в САЩ	Салдо на ЕС (стоки)
2016	248,8	363,7	+ 114,9
2017	256,6	376,2	+ 119,6
2018	267,3	406,4	+ 139,1

Източник: Европейска комисия, Генерална дирекция „Търговия“

Износът на услуги на ЕС към САЩ се е повишил между 2015 г. и 2017 г., както и вноса на услуги от САЩ. Въпреки това спадът в износа на услуги от ЕС през 2016 г. доведе до търговски излишък за САЩ в сектора на услугите в размер на 2,8 милиарда евро, докато спадът в износа на услуги от САЩ през 2017 г. доведе до излишък на услуги за ЕС в размер на 12,5 милиарда евро.

Търговия с услуги между ЕС и САЩ за периода 2015-2017 г. (в милиарди евро)

Година	Внос на услуги в ЕС от САЩ	Износ на услуги от ЕС в САЩ	Салдо на ЕС (услуги)
2015	215,1	227,7	+ 12,6
2016	229,1	226,3	- 2,8
2017	223,7	236,2	+ 12,5

Източник: Европейска комисия, Генерална дирекция „Търговия“

Европейска комисия, Генерална дирекция „Търговия“ ЕС и САЩ са най-големите взаимни инвеститори, но през 2016 и 2017 г. имаше известни недостатъци. През двете години притокът на инвестиции от САЩ към ЕС беше отрицателен, със съответен спад на размера на инвестициите на САЩ в ЕС, докато изходящите потоци от ЕС към САЩ се увеличиха през 2017 г. след лек спад през 2016 г. Това е довело до по-нататъшно укрепване на положителното салдо на ЕС, което през 2017 г. възлиза на 385,3 млрд. евро. Може да се твърди, че двустранните преки инвестиции, които по своето естество представляват дългосрочен ангажимент, са движещата сила на трансатлантическите търговски отношения. Това се подсилва от факта, че търговията между дружествата майки и свързаните предприятия в ЕС и САЩ представлява повече от една трета от цялата трансатлантическата търговия. Приблизителните оценки сочат, че дружествата от ЕС и САЩ, осъществяващи дейност на територията на партньора си, осигуряват работни места за повече от 14 милиона души.

Стойност на двустранните инвестиции между ЕС и САЩ (милиарди евро)

Година	Преки чуждестранни инвестиции на САЩ в ЕС	Преки чуждестранни инвестиции на ЕС в САЩ	Салдо
2017	2183,9	2569,2	+ 385,3

Източник: Европейска комисия, Генерална дирекция „Търговия“

ПОЛИТИЧЕСКИ ДИАЛОГ ЕС—КАНАДА

Канада е един от най-старите и най-близките партньори на Европейския съюз. Сътрудничеството между ЕС и Канада беше значително засилено през последните няколко години.

Двустранните отношения започнаха през 1950-те години на миналия век на икономическа основа и през годините прераснаха в тясно стратегическо партньорство. ЕС и Канада работят в тясно сътрудничество по глобални предизвикателства като въпроси на околната среда, изменението на климата, енергийната сигурност и регионалната стабилност и те са също така тясно сътруднически си партньори в рамките на Г-7 и Г-20. Канада дава своя редовен принос за мисиите на ЕС по линия на [Общата политика на сигурност и отбрана](#) (например полицейските мисии на ЕС в Афганистан и палестинските територии) и участва също така в [мисиите на ЕС за наблюдение на избори](#).

През 2011 г. бяха стартирани преговори, насочени към повишаване на равнището на отношенията между ЕС и Канада, в рамките на [Споразумение за стратегическо партньорство](#) (ССП) и [Всеобхватно икономическо и търговско споразумение](#) (ВИТС) с цел замяна на вече остарялото [Рамково споразумение](#).

Споразумението за стратегическо партньорство е най-всеобхватното политическо споразумение, чиято цел е да укрепи двустранното сътрудничество в редица области от външната политика и различни сектори, в т.ч. международния мир и сигурност, борбата с тероризма, управлението на кризи, морската сигурност, глобалното управление, енергетиката, транспорта, научноизследователската и развойната дейност, здравеопазването, околната среда и изменението на климата. Освен това ВИТС има за цел да подобри отношенията между ЕС и Канада в областта на икономиката, търговията и инвестициите. Споразумението за стратегическо партньорство беше подписано от Канада и ЕС на 30 октомври 2016 г. на срещата на най-високо равнище между ЕС и Канада и получи одобрението на Европейския парламент през февруари 2017 г. Големи части от Споразумението са в сила временно от 1 април 2017 г. и от тази дата ССП преминава през съответните парламентарни процедури за ратификация с оглед на пълното влизане в сила на Споразумението.

В допълнение към диалога между изпълнителните органи на ЕС и Канада, членовете на Европейския парламент и канадските им колеги провеждат редовни срещи. Ежегодно се провеждат междупарламентарни заседания, които се допълват от други форми на междупарламентарен обмен в работните групи и между делегациите. Делегацията на Парламента за връзки с Канада заседава редовно през годината, за да се подготвя за тези междупарламентарни заседания. Освен че представляват форум за обсъждане на текущите преговори, тези заседания позволяват да бъдат изразявани позиции по спорни въпроси като въздействието върху околната среда на експлоатацията на битуминозни пясъци и на шистов газ, политиките в областта на рибарството и въпроси, свързани с хуманното отношение към животните (включително лова на тюлени). 40-ото междупарламентарно заседание на Парламента се проведе в Страсбург през март 2019 г. По време на срещата членовете на Камарата на общините на Канада и на Европейския парламент обсъдиха политическите събития в ЕС и Канада, както и търговските отношения.

ИКОНОМИЧЕСКИ ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ЕС И КАНАДА

Всеобхватното икономическо и търговско споразумение (ВИТС) е резултат от положителните тенденции в търговските отношения между ЕС и Канада през последното десетилетие. Преговорите за Всеобхватно икономическо и търговско споразумение (ВИТС) между ЕС и Канада, започнали през 2009 г., бяха приключени през 2014 г. Текстът беше подписан на срещата на най-високо равнище ЕС-Канада на 30 октомври 2016 г., а Европейският парламент даде одобрението си на 15 февруари 2017 г. Сега то трябва да бъде ратифицирано от държавите членки в съответствие с техните вътрешни конституционни

разпоредби. Временното прилагане на частите, които попадат в компетентността на ЕС, започна на 21 септември 2017 г.

Това е бѐде първото всеобхватно икономическо споразумение на ЕС със силно индустриализирана държава. ЕС и Канада взаимно отвориха своите пазари за стоки, услуги и инвестиции, включително и чрез възлагане на обществени поръчки. През първата година от прилагането на Споразумението износът за Канада се е увеличил с общо 7 %, като данните за машини, фармацевтични продукти и селскостопански продукти са по-високи.

ВИТС е също така първото двустранно споразумение на ЕС, което включва специална инвестиционна съдебна система (ИСС) за разрешаване на инвестиционни спорове между инвеститори и държави. Поради своя иновативен характер и факта, че общественият дебат по него не е приключил в множество държави, ИСС ще остане извън обхвата на временното прилагане на Всеобхватното икономическо и търговско споразумение (ВИТС). Освен това ВИТС съдържа ясно заявление относно правото на регулиране от страна на правителството за обществени цели, що се отнася до общественото здраве, безопасността, околната среда, обществения морал, социалната защита и защитата на потребителите.

Както Канада, така и ЕС са засегнати от наложените от САЩ нови вносни мита върху стоманата и алуминия и те споделят възгледа, че тези мита не са нито икономически обосновани, нито са съвместими с правилата на СТО. В резултат на това ЕС и Канада, заедно с други защитници на основаната на правила търговия, засилиха диалога помежду си по въпроси на търговията.

През 2018 г. ЕС беше вторият най-голям търговски партньор на Канада след САЩ и на него се падат 7,6 % от общия размер на канадския износ и внос на стоки. През 2018 г. ЕС е осъществил износ на стоки за Канада на стойност 41,4 милиарда евро и е внесъл канадски стоки на стойност 31 милиарда евро. Канада се нарежда на 10-то място сред международните търговски партньори на ЕС. Основните стоки, търгувани между двамата партньори, са машините, транспортното оборудване и химическите продукти.

Търговия със стоки между ЕС и Канада за периода 2016-2018 г. (в милиарди евро)

Година	Внос на стоки от Канада в ЕС	Износ на стоки от ЕС в Канада	Салдо на ЕС (стоки)
2016	29,0	35,2	+ 6,2
2017	31,5	37,7	+ 6,2
2018	31,0	41,4	+ 10,4

Източник: Европейска комисия, Генерална дирекция „Търговия“

Търговията с услуги е важна част от търговските отношения между ЕС и Канада. През 2017 г. стойността на износа на услуги от ЕС за Канада нарасна в сравнение с 2014 г. на 21,7 млрд. евро, а стойността на вноса на услуги в ЕС от

Канада нарасна на 13,2 млрд. евро. Транспортът, пътуванията, застраховането и комуникациите са някои примери за често търгувани услуги между ЕС и Канада.

Търговия с услуги между ЕС и Канада за периода 2015-2017 г. (в милиарди евро)

Година	Внос на услуги от Канада в ЕС	Износ на услуги от ЕС в Канада	Салдо на ЕС (услуги)
2015	12,6	19,4	+ 6,8
2016	12,1	20,2	+ 8,1
2017	13,2	21,7	+ 8,5

Източник: Европейска комисия, Генерална дирекция „Търговия“

Европейска комисия, Генерална дирекция „Търговия“ Що се отнася до преките чуждестранни инвестиции, ЕС инвестира повече в Канада, отколкото Канада в ЕС. През 2017 г. наличните преки чуждестранни инвестиции на ЕС в Канада възлизаха на 304,8 милиарда евро. Канадските налични инвестиции в ЕС бяха оценени на 293,0 млрд. евро.

Стойност на двустранните инвестиции между ЕС и Канада (милиарди евро)

Година	Преки чуждестранни инвестиции на Канада в ЕС	Преки чуждестранни инвестиции на ЕС в Канада	Салдо
2017	293,0	304,8	+ 11,8

Източник: Европейска комисия, Генерална дирекция „Търговия“

Wolfgang Iglar / Tuula Turunen
12/2019

